

Asia C-212/19

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

6.3.2019

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Conseil d'État (ylin hallintotuomioistuin, Ranska)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

15.2.2019

Valittaja:

Ministre de l'Agriculture et de l'Alimentation

Vastapuoli:

Compagnie des pêches de Saint-Malo

[--]

MINISTRE DE L'AGRICULTURE
ET DE L'ALIMENTATION
v. Compagnie des pêches de Saint-
Malo -yhtiö

Conseil d'État tuomioistuimena

[--]

Istunto 1.2.2019
Käsittely 15.2.2019

ottaa huomioon seuraavan menettelyn:

Compagnie des pêches de Saint-Malo -niminen yhtiö pyysi Tribunal administratif de Rennesiä (hallintotuomioistuin, Rennes) kumoamaan Bretagnen julkisen sektorin varainhoidosta vastaavan aluejohtajan sille 22.2.2013 lähettämän perintämääräyksen, jolla oli tarkoitus periä takaisin 84 550,08 euron summa. Tribunal administratif kumosi kyseisen perintämääräyksen 25.6.2015 antamallaan tuomiolla nro [--].

Cour administrative d'appel de Nantes (ylempi hallintotuomioistuin, Nantes) hylkäsi Ranskan ympäristö-, energia- ja meriasianministerin, joka vastaa kansainvälisistä ilmastoneuvotteluista, (ministre de l'environnement, de l'énergie et de la mer, chargé des relations internationales sur le climat) (.), tästä tuomiosta tekemän valituksen 14.4.2017 antamallaan tuomiolla nro [– –].

Ranskan maatalous- ja elintarvikeministeri (Ministre de l'agriculture et de l'alimentation) on vaatinut 14.6.2017 Conseil d'Etat'n riita-asiainosaston kirjaamossa kirjatulla valituksella Conseil d'Etat'ta kumoamaan tämän tuomion.

Valittaja väittää, että cour administrative d'appel

- ei ole vastannut tribunal administratifin tuomion sääntöjenvastaisuutta koskevaan valitusperusteeseen, jonka mukaan kyseinen tuomioistuin ei ollut lausunut vaatimuksen tutkittavaksi ottamisesta **[alkup. s. 2]**

- on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan, että vapautukset työntekijän sosiaaliturvamaksuista eivät olleet hyödyttäneet kalastus- ja vesiviljely-yrityksiä, vaikka Euroopan komissio oli luokitellut kyseiset vapautukset valtiontueksi

- on ottanut sille esitetyt asiakirjat huomioon vääristyneellä tavalla, kun se on katsonut niiden tutkinnasta ilmenevän, että työntekijän sosiaaliturvamaksun alennuksen mekaanisena seurauksena oli ollut palkansaaajille maksettavan nettopalkan lisäys.

Compagnie des pêches de Saint-Malo vaati 13.3.2018 kirjatussa vastineessaan, että valitus hylätään ja että valtion maksettavaksi määrätään 3000 euron summa hallintolainkäyttökoodeksin (code de justice administrative) L. 761-1 §:n nojalla. Se väittää, etteivät ministerin esittämät valitusperusteet ole perusteltuja.

[– –] **[alkup. s. 3]**

- 1 Pääasiasta päättävälle tuomioistuimelle jätetyistä asiakirjoista ilmenee, että Euroopan komissio on 14.7.2004 tekemällään päätöksellä N:o 2005/239/EY todennut yhteismarkkinoille soveltumattomaksi tuen, jota Ranska on antanut kalastajille sosiaaliturvamaksujen kevennysten muodossa 15.4.–15.10.2000 niiden vahinkojen korvaamiseksi, jotka aiheutuivat säiliöalus Erikan haaksirikosta 12.12.1999 ja myrskystä 27. ja 28.12.1999. Komissio määräsi, että tuki on perittävä takaisin välittömästi ja tehokkaasti. Euroopan unionin tuomioistuin totesi 20.10.2011 antamassaan tuomiossa komissio v. Ranska (C-549/09), että Ranska oli laiminlyönyt velvoitteensa jättäessään perimättä tuensaajilta takaisin 14.7.2004 tehdyssä päätöksessä sääntöjenvastaiseksi ja yhteismarkkinoille soveltumattomaksi todetun tuen. Compagnie des pêches de Saint-Malolle lähetettiin 22.2.2013 perintämääräys, joka vastasi suuruudeltaan palkansaaajan sosiaaliturvamaksuihin 15.4.–15.7.2000 myönnettyjä kevennyksiä viivästyskorkoineen. Tribunal administratif de Rennes kumosi perintämääräyksen 25.6.2015 antamallaan tuomiolla. Cour administrative d'appel de Nantes hylkäsi Ranskan ympäristö-, energia- ja meriasianministerin tästä tuomiosta tekemän

valituksen 14.4.2017 antamallaan tuomiolla. Ranskan maatalous- ja elintarvikeministeri teki kassaatiovalituksen tästä tuomiosta.

- 2 Tuomioistuin ei ottanut kantaa ministerin esittämään valitusperusteeseen, jonka mukaan tuomio pitäisi kumota sillä perusteella, että tribunal administratif ei ollut lausunut väitteestä, jonka mukaan asiaa ei voitu ottaa tutkittavaksi, koska Compagnie des pêches de Saint-Malo ei ollut tehnyt oikeudenkäyntiä edeltävää oikaisuvaatimusta määräajassa. Tämä valitusperuste riittää valituksenalaisen tuomion kumoamiseen kokonaisuudessaan, joten muita kanneperusteita ei ole tarpeen tutkia.
- 3 Käsiteltävässä tapauksessa asiakysymys on ratkaistava hallintolainkäyttökoodeksin L. 821-2 §:n säännösten mukaisesti.
- 4 Ministeri vastusti Compagnie des pêches de Saint-Malon vaatimusta tribunal administratifissa esittämällä oikeudenkäyntiväitteen, jonka mukaan kyseinen yritys oli tehnyt oikaisuvaatimuksensa myöhässä. Tuomioistuin, joka hyväksyi yhtiön vaatimuksen, ei lausunut tästä valitusperusteesta, joka ei ollut tehoton. Näin ollen ministerillä on oikeus hakea tuomion kumoamista.
- 5 Compagnie des pêches de Saint-Malon tribunal administratifissa esittämä vaatimus on käsiteltävä uudelleen ja ratkaistava välittömästi.

Ministerin esittämän oikeudenkäyntiväitteen arviointi:

- 6 Budjettihallinnosta ja julkisesta tilinpidosta 7.11.2012 annetun asetuksen 118 §:ssä, sellaisena kuin sitä on sovellettava nyt käsiteltävänä olevassa asiassa, säädetään seuraavaa: ”Ennen asian saattamista toimivaltaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi maksuvelvollisen on esitettävä oikaisuvaatimus ja sitä tukevat hyödylliset perustelut maksumääräykseen perustuvan summan kantamisesta vastaavalle kirjanpitäjälle. / Oikaisuvaatimus on pätemättömyyden uhalla jätettävä: 1° jos kyse on perintämääräyksen täytäntöönpanon vastustuksesta, kahden kuukauden kuluessa siitä, kun kyseinen perintämääräys tai ensimmäinen kyseisestä määräyksestä johtuva jatkotoimenpide on annettu tiedoksi – –.” Esittäessään oikeudenkäyntiväitteen, jonka mukaan asia on saatettu hallintotuomioistuimen käsiteltäväksi myöhässä [alkup. s. 4], hallinnon on näytettävä toteen päivämäärä, jona riidanalainen päätös on annettu asianmukaisesti tiedoksi asianomaiselle.
- 7 Tutkinnasta ilmenee, että vaikka yhtiö ilmoitti Ile-et-Vilainen julkisen sektorin varainhoidosta vastaavalle aluejohtajalle 5.6.2013 lähettämässään oikaisuvaatimuksessa saaneensa riidanalaisen perintämääräyksen 18.3.2013, tribunal administratifille ja cour administrative d'appelille esittämässään kirjelmässä se väitti, että kyseinen päivämäärä, 18.3., oli kirjoitusvirhe. Koska hallinto ei ole esittänyt siltä vaadittavaa todistetta perintämääräyksen tiedoksiantopäivämäärästä, oikeudenkäyntiä edeltävän oikaisuvaatimuksen myöhästymistä ei voida katsoa toteen näytetyksi. Oikeudenkäyntiväite, joka

koskee 7.11.2012 annetun asetuksen 118 §:ssä säädetyn määräajan päättymistä, on näin ollen hylättävä.

Perintämääräyksen lainmukaisuuden arviointi:

- 8 Ensinnäkin yhtiö on tribunal administratifille toimittamassaan vastauskirjelmässä nimenomaisesti hylännyt perusteen, jonka mukaan perintämääräys ei täytä Ranskan lainsäädännön mukaista perusteluvollisuutta. Yhtiön Conseil d’Etat’lle antamassa vastauksessa esitetystä perusteesta, jonka mukaan perintämääräys ei olisi unionin oikeuteen perustuvan perusteluvollisuuden mukainen, ei anneta tarkempia tietoja, joiden perusteella voitaisiin arvioida kyseisen perusteen ulottuvuutta siltä osin kuin kyse on kyseisen oikeuden säännöksistä, joita väitettyään jätetyn noudattamatta.
- 9 Toiseksi unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, ettei Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (jäljempänä SEUT) 107 artiklan vastaisesti maksetun valtiontuen saaja voi tehokkaasti vedota luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteisiin vastustaakseen tuen takaisinmaksua. Näin ollen valitusperuste, jonka mukaan perintämääräys ei olisi kyseisten periaatteiden mukainen, on hylättävä. Se, että valtio on viivytellyt riidanalaisen tuen takaisinperinnässä, ei myöskään tee perintämääräyksestä lainvastaista.
- 10 Kolmanneksi SEUT 263 artiklassa määrätään seuraavaa: ”Euroopan unionin tuomioistuin tutkii lainsäätämisyksikössä hyväksytyjen säädösten sekä neuvoston, komission ja Euroopan keskuspankin säädösten laillisuuden, suosituksia ja lausuntoja lukuun ottamatta, samoin kuin Euroopan parlamentin ja Eurooppa-neuvoston sellaisten säädösten laillisuuden, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin. Tuomioistuin valvoo myös unionin elinten ja laitosten sellaisten säädösten laillisuutta, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin. – – Luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi ensimmäisessä ja toisessa kohdassa määrätyn edellytyksin nostaa kanteen hänelle osoitetusta säädöksestä tai säädöksestä, joka koskee häntä suoraan ja erikseen, sekä sääntelytoimesta, joka koskee häntä suoraan ja joka ei edellytä täytäntöönpanotoimenpiteitä. – – Tässä artiklassa tarkoitettu kanne on pantava vireille kahden kuukauden kuluessa säädöksen julkaisemisesta tai siitä, kun se on annettu kantajalle tiedoksi, taikka jollei säädöstä ole julkaistu tai annettu tiedoksi, kahden kuukauden kuluessa siitä, kun kantaja on saanut siitä tiedon.” Yhteisön tuomioistuimen 9.3.1994 antaman tuomion *TWD Textilwerke Deggendorf GmbH v. Saksan liittotasavalta* (C-188/92) mukaan oikeusvarmuutta koskevat vaatimukset johtavat siihen, että Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan, josta on tullut Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 88 artikla ja sen jälkeen SEUT 108 artikla, perusteella annetun komission päätöksen kohteena oleva tuensaaja, joka olisi voinut nostaa kanteen kyseisestä päätöksestä ja joka on antanut Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 173 artiklan kolmannessa kohdassa, josta on tullut Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 130 artikla ja sen jälkeen

SEUT 263 artikla, tätä varten asetetun ehdottoman määräajan [alkup. s. 5] kuluu, ei voi asettaa kyseenalaiseksi kysymyksessä olevan päätöksen laillisuutta kansallisissa tuomioistuimissa kansallisten viranomaisten tämän päätöksen täytäntöönpanemiseksi toteuttamista toimista nostetun kanteen yhteydessä. Lisäksi 19.10.2000 annetun tuomion Italia ja Sardegna Lines v. komissio (C-15/98 ja C-105/99) ja 25.7.2018 annetun tuomion Georgsmarienhütte ym. (C-135/16) mukaan päätös koskee tukijärjestelmän nojalla myönnettyjen yksittäisten tukien, jotka komissio on määrännyt maksettavaksi takaisin, tosiasiallisia saajia tällä perusteella SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetuin tavoin suoraan ja erikseen.

- 11 On selvää, että Compagnie des pêches de Saint-Malo, joka on riitauttanut 14.7.2004 tehdyn, Euroopan unionin virallisessa lehdessä 19.3.2005 julkaistun komission päätöksen pätevyyden, ei ole nostanut kumoamiskannetta tästä toimesta mainittuna ajankohtana sovelletun Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 130 artiklan perusteella kyseisessä artiklassa säädetyn ehdottoman määräajan kuluessa, vaikka tässä päätöksessä todettiin kalastajille myönnettyt sosiaaliturvamaksujen kevennykset yhteismarkkinoille soveltumattomiksi ja vaikka yhtiöllä epäilemättä oli oikeus riitauttaa päätös, koska se saattoi päätellä kyseisestä päätöksestä, että päätös koski sitä edellä mainitussa 130 artiklassa tarkoitetulla tavalla suoraan ja erikseen niin työnantajan sosiaaliturvamaksujen kuin työntekijän sosiaaliturvamaksujenkin osalta. Näin ollen yhtiö ei voi riitauttaa päätöksen pätevyyttä sellaisen oikeudenkäyntimenettelyn yhteydessä, jonka kohteena ovat kansallisten viranomaisten toimet tämän päätöksen täytäntöönpanemiseksi. Vaatimus, että unionin tuomioistuimelle esitetään SEUT 267 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymys 14.7.2004 tehdyn komission päätöksen pätevyyden arvioimiseksi, voidaan näin ollen vain hylätä.
- 12 Neljänneksi yhtiö väittää, että komission päätös merkitsee vain työnantajan sosiaaliturvamaksujen kevennyksen takaisinperintää, koska työntekijän sosiaaliturvamaksujen kevennykset on perittävä takaisin palkansaajilta, jotka ovat olleet niiden osalta ainoita edunsaajia.
- 13 SEUT 107 artiklassa määrätään seuraavaa:
- ”1. Jollei perussopimuksissa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovelleta sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.– ” Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä seuraa, että vaikka jokaista yksikköä, joka harjoittaa taloudellista toimintaa, riippumatta kyseisen yksikön oikeudellisesta muodosta ja rahoitustavasta, on pidettävä kyseisissä määräyksissä tarkoitettuna yrityksenä, kyseisiä määräyksiä ei sovelleta julkisiin toimenpiteisiin, jotka hyödyttävät luonnollisia henkilöitä suoraan ja erikseen, koska nämä toimenpiteet eivät hyödytä välillisesti tiettyjä yrityksiä tai tuotannonalaa.

- 14 Komission 14.7.2004 tekemän päätöksen kansallisia toimia kuvaavassa 18 kohdassa mainitaan, että vähennys koski työnantajan ja työntekijän sosiaaliturvamaksuja. Muualla päätöksessä komissio puhuu kuitenkin vain ”sosiaaliturvamaksuista” tarkentamatta nimenomaisesti, koskevatko sosiaaliturvamaksujen kevennykset, jotka se on määrännyt maksettavaksi takaisin, myös työntekijän sosiaaliturvamaksuja. Unionin tuomioistuin totesi 20.10.2011 antamassaan tuomiossa komissio v. Ranska [**alkup. s. 6**] (C-549/09), ettei sen tehtävä ollut käsiteltäväkseen saamansa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen yhteydessä ottaa kantaa siihen, millä ehdoilla ja miltä toimijoilta kyseinen tuki on perittävä takaisin, ja ettei se riidan kohde ja käytettävissä olevat tiedot huomioon ottaen voinut myöskään selvittää, kuka – yritys vai palkansaajat – oli saanut tosiasiallista etua tuesta.
- 15 Ranskan maatalous- ja merikalastuskoodeksin (code rural et de la pêche maritime) L. 741-9 §:n ja merenkulkijoiden vakuutusjärjestelmän uudelleenorganisoinnista ja yhtenäistämistä 17.6.1938 annetun asetuksen (décret du 17 juin 1938 relatif à la réorganisation et à l’unification du régime d’assurance des marins) 4 §:n mukaan työnantaja vastaa maataloustyöntekijöiden ja merenkulkijoiden vakuutusjärjestelmään maksettavista työnantajan sosiaaliturvamaksuista ja palkansaajat vastaavat työntekijän sosiaaliturvamaksuista. Työnantaja ei maksa työntekijän sosiaaliturvamaksuja vaan ainoastaan vähentää ne vakuutetun palkasta jokaisen palkanmaksun yhteydessä, ja työntekijän sosiaaliturvamaksujen levennykset vyörytetään palkansaajille, jotka saavat suurempaa nettopalkkaa ja ovat kevennyksen suorita edunsaajia.
- 16 Tämän työntekijän sosiaaliturvamaksujen kevennyksen voitaisiin kuitenkin katsoa aiheuttaneen välillistä etua yritykselle sikäli, että yrityksen houkuttelevuus on kyseisellä ajanjaksolla jonkin verran kasvanut, koska työntekijöiden palkat ovat olleet suuremmat kuuden kuukauden ajan.
- 17 Vastaus valitusperusteeseen, jonka mukaan komission päätöksessä ei edellytetä työntekijän sosiaaliturvamaksujen kevennyksen takaisinperintää yrityksiltä, riippuu ensinnäkin siitä, onko kyseistä komission päätöstä tulkittava siten, että siinä todetaan yhteismarkkinoille soveltumattomiksi vain työnantajan sosiaaliturvamaksujen kevennykset, koska työntekijän sosiaaliturvamaksujen levennykset eivät hyödytä suoraan yrityksiä eivätkä näin ollen voi kuulua SEUT 107 artiklan soveltamisalaan, vai siten, että myös työntekijän sosiaaliturvamaksujen kevennykset todetaan yhteismarkkinoille soveltumattomiksi. Mikäli komission päätöstä on tulkittava siten, että myös työntekijän sosiaaliturvamaksujen kevennykset todetaan yhteismarkkinoille soveltumattomiksi, vastaus valitusperusteeseen riippuu siitä, onko yrityksen katsottava hyötyneen kaikista näistä kevennyksistä vai ainoastaan osasta niistä ja miten tämä osa on viimeksi mainitussa tapauksessa arvioitava ja onko jäsenvaltion määrättävä kyseiset työntekijät maksamaan takaisin se osa tuesta, josta ne ovat hyötyneet.

- 18 Nämä kysymykset, jotka tulevat esiin muissa Conseil d'Etat'n käsiteltäviksi saatetuissa asioissa, nostavat esiin tulkintaa koskevan vakavan ongelman, joka on syytä saattaa unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

1 artikla: Cour administrative d'appel de Nantesin 14.4.2017 antama tuomio kumotaan.

2 artikla: Tribunal administratif de Rennesin 25.6.2015 antama tuomio kumotaan. **[alkup. s. 7]**

3 artikla: Compagnie des pêches de Saint-Malon nostaman kanteen käsittelyä lykätään, kunnes Euroopan unionin tuomioistuin on vastannut seuraaviin kysymyksiin:

1 ° Onko 14.7.2004 tehtyä komission päätöstä tulkittava siten, että siinä todetaan yhteismarkkinoille soveltumattomiksi vain työnantajan sosiaaliturvamaksujen kevennykset, koska työntekijän sosiaaliturvamaksujen kevennykset eivät hyödytä yrityksiä eivätkä näin ollen voi kuulua SEUT 107 artiklan soveltamisalaan, vai siten, että myös työntekijän sosiaaliturvamaksujen kevennykset todetaan yhteismarkkinoille soveltumattomiksi?

2° Mikäli unionin tuomioistuin toteaisi, että komission päätöstä on tulkittava siten, että siinä todetaan myös työntekijän sosiaaliturvamaksujen kevennykset yhteismarkkinoille soveltumattomiksi, onko yrityksen katsottava hyötynneen kaikista näistä kevennyksistä vai ainoastaan osasta niistä? Miten tämä osa on viimeksi mainitussa tapauksessa arvioitava? Onko jäsenvaltion määrättävä kyseiset palkansaajat maksamaan takaisin tuen koko osa, josta he ovat hyötynneet, vai osa siitä?

[--] alkup. s. 8]

[--]